

Прийняття Закону «Про упаковку і відходи упаковки» та податкові пільги для підприємств, що виробляють біоматеріали в нашій країні, дадуть поштовх для розвитку ринку біорозкладних пакувальних матеріалів.

Список використаної літератури

1. <http://artide.unipac.ru/19191/>
2. <http://www.packaging.kiev.ua/>
3. Дорждеев А. Экономика, экология, положение предприятий / А. Дорждеев // ЭКО. – 2002. – № 4 – С. 109.
4. Віленчук О.М. Гармонізація єдиного еколого-економічного простору України / О.М. Віленчук // Економіка України. – 2009. – № 3. – С. 80–87.
5. Данилишин Б.М. Природно-техногенні катастрофи: проблеми економічного аналізу та управління: монографія / Б.М. Данилишин. – К.: Нічлава, 2001.
6. Муравных А.И. Всеобщее управление экологической безопасностью / А.И. Муравных // Экономика природопользования. – 2007. – № 1. – С. 14–21.
7. Binswanger M. From microscopic to macroscopic theories: entropic aspects of ecological and economic processes / M. Binswanger // *Ecolog. Econ.* – 1993. – № 8. – P. 209–234.
8. Плетнев М.Ю. Новости упаковки / М.Ю. Плетнев // SOFW – Journal (Russian version). – 2004. – № 1. – С. 64–68.

Отримано 15.02.2009.

УДК 339.9(477)

О.В. Дашевська

ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглянуто можливості, які відкриваються перед Україною в сучасній світогосподарській системі. Автор розглядає процес планування геостратегії України в сучасних умовах, характеризує ступінь активності та зацікавленість учасників інтеграційного процесу. У статті розроблено дерево стратегічних цілей та проектно-цільову модель зовнішньоекономічної політики України.

В статье рассмотрены возможности, которые открываются перед Украиной в современной мировой хозяйственной системе. Автор рассматривает процесс планирования геостратегии Украины в современных условиях, характеризует степень активности и заинтересованность участников интеграционного процесса. В статье разработано дерево стратегических целей и проектно-целевая модель внешней экономической политики Украины.

In the article possibilities which are opened before Ukraine in the modern world economic system are considered. An author examines the process of planning of geostrategy Ukraine in modern terms; the personal interest of participants of integration process characterizes the degree of activity. The tree of strategic aims and project-having a special purpose model of foreign economic policy of Ukraine is developed in the article

світовий економічний простір, зовнішньоекономічна політика, геоекономічна стратегія

Однією з визначальних проблем зовнішньоекономічної стратегії України є питання підвищення рівня ефективності економічних рішень державної влади у напрямку подолання неузгодженості, суперечливості та непослідовності дій владних структур, недержавних інституцій, громадських об'єднань та суб'єктів господарювання. Причинами неефективності економічної влади на сьогодні можна назвати: дефіцит вірогідної та повної інформації про стан суб'єктів господарювання, їх наміри; відсутність достатньої інформації щодо намірів органів державної влади; відсутність дійових механізмів контролю за виконанням рішень органів державної влади; недостатню кваліфікацію осіб, які здійснюють аналіз ситуації та готують прийняття політико-економічних рішень; високий ступінь бюрократизації. Подолання цих недоліків є важливим та необхідним кроком на шляху до успішного розвитку інтеграційних процесів в Україні.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання розробки єдиної геополітичної стратегії України та плану дій з її реалізації. І першим кроком в цьому напрямку є представлення ідеї та результатів її реалізації (рис. 1).

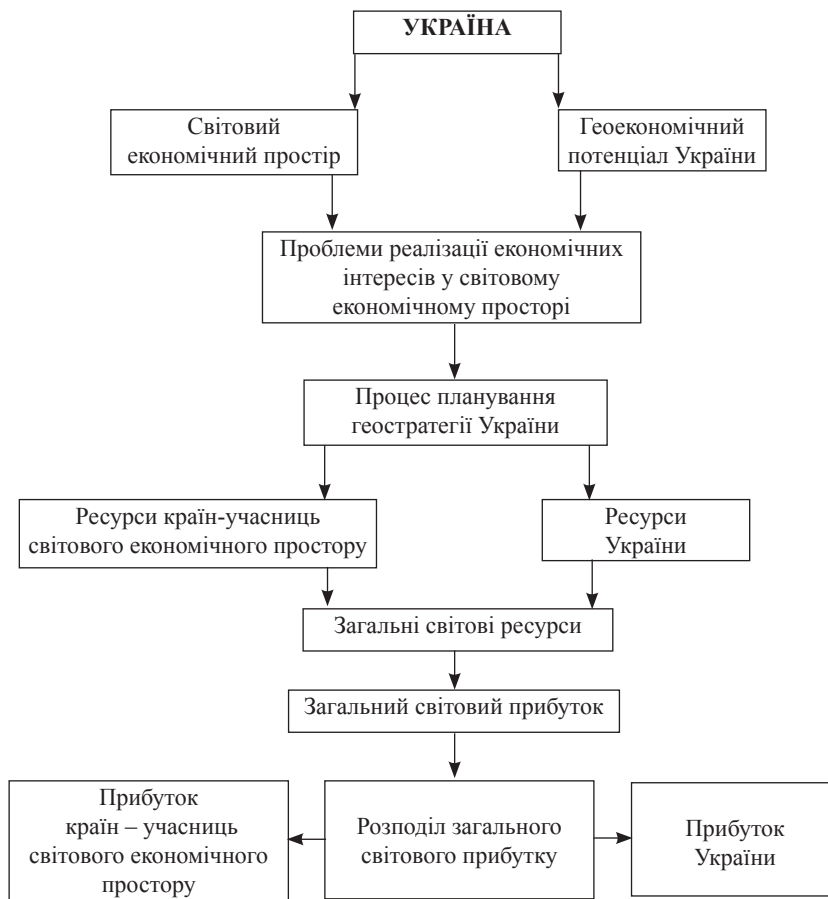

Рис. 1. Процес планування геостратегії України в сучасних умовах

Рис. 1 показує, що економічна інтеграція як напрям геополітичної стратегії України базується на гео економічному потенціалі держави, але реалізація цього проекту має певні проблеми, для вирішення яких необхідно чітко спланувати дії як державних органів влади, так і суб'єктів господарювання.

Адже якщо звести всі фактори, які сприяють або заважають інтеграційному процесу в рамках ЄЕП, ми отримаємо такий результат: підвищену ділову активність окремих господарюючих суб'єктів разом з популістською активністю голів держав і низьким рівнем зусиль, звітно-демонстративним характером вирішення питань міждержавними інтеграційними інституціями (рис. 2).

Рис. 2. Активність учасників інтеграційного процесу

Таким чином, державний план реалізації геополітичної стратегії України, це:

- викладення системи доказів, які переконують у правильності вибору стратегії інтеграційного руху;
- визначення ступеня життєздатності і майбутньої стійкості України в рамках інтеграційного об'єднання;
- передбачення ризиків участі України в інтеграційному об'єднанні;
- конкретизація перспектив України в інтеграційному об'єднанні;
- розвиток перспективного погляду на українське суспільство в рамках інтеграційного об'єднання.

Архітектуру процесу планування геополітичної стратегії України можна подати у вигляді схеми (рис. 3).

Наведена на рис. 3 структура дає змогу чітко визначити пріоритети зовнішньоекономічної і зовнішньоторговельної діяльності для кожного суб'єкта або учасника інтеграційного процесу, з'ясувати власну роль в геополітичній стратегії України. Крім того, така побудова стратегії дер-

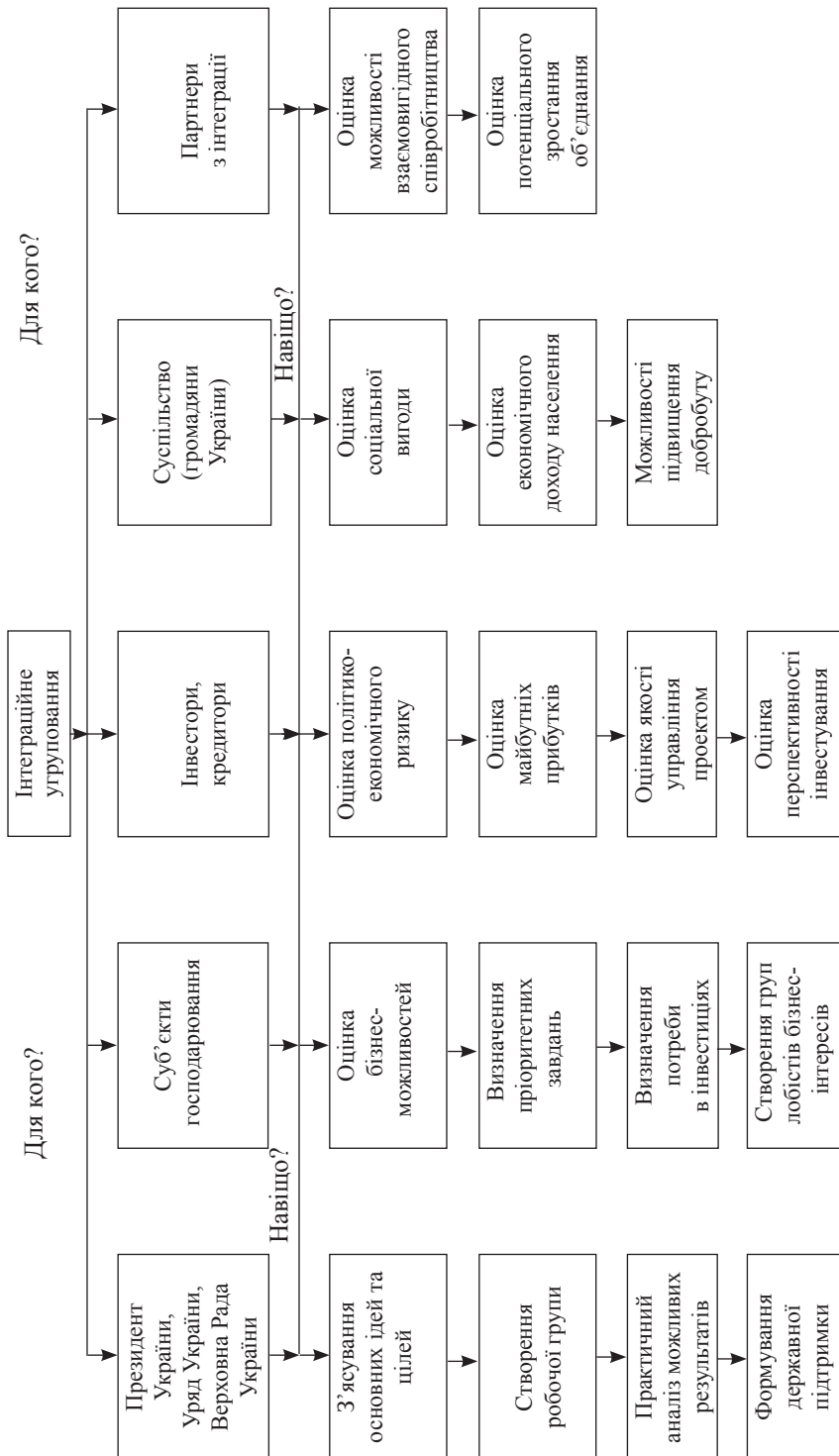

Рис. 3. Архітектура розробки геополітичної стратегії України

жави не залишає осторонь суспільство – громадяни України виступають активними учасниками міжнародної діяльності держави. Ця архітектура реалізації геостратегії в Україні є загальнодержавною і передбачає конкретизацію на місцях.

Тобто місцеві органи влади можуть внести свої корективи, виходячи з інтересів і можливостей певного регіону; підприємства можуть адаптувати державну стратегію до власного виробництва; громадські організації – обирати власні форми міждержавного спілкування. Вищезазначене є перевагою саме такої організації роботи щодо втілення геополітичної стратегії України.

Призначення стратегічного плану України – чітко і системно описати геополітичний вибір держави з метою забезпечення довгострокового розвитку України.

Процес геостратегічного планування пов'язаний з 5 ключовими питаннями, відповіді на які визначають цілі і відповідну структуру геополітичного плану:

1. Який ринок є для України базовим і яка стратегічна місія держави на цьому ринку?
2. Які ринки товарів створюють базовий ринок для України?
3. Яка об'єктивна привабливість розширення присутності України на базовому ринку і які можливості та загрози пов'язані з цим?
4. У чому конкурентні переваги України, її сильні та слабкі сторони?
5. Яку стратегію розвитку обрати?

Такий перелік питань нагадує SWOT-аналіз, після проведення якого необхідно узгодити обрані цілі, засоби, необхідні для їх досягнення, конкретні програми дій, які підлягають виконанню.

Головним торговельним партнером України є Російська Федерація. Зовнішня торгівля України і вся національна економіка країни залежать від зовнішньоторговельного співробітництва з Росією. З огляду на зазначені особливості наведемо SWOT-аналіз:

1) базовим ринком збуту українських товарів є Російська Федерація, де Україна прагне встановити стратегічне рівноправне взаємовигідне партнерство;

2) основними товарами в зовнішньоторговельному обігу між Україною і Росією є: український експорт – продукція чорної металургії (деякі види якої не випускаються на території СНД); продукція машинобудівного комплексу – літаки, ракети, які не мають конкурентів на ринку СНД; м'ясо-молочна продукція, якість якої підтверджена високим попитом на ринку СНД і близького зарубіжжя; транзитні послуги; російський експорт – мінеральні ресурси (нафта, газ) при відсутності альтернативних постачальників палива;

3) російський ринок має дуже великі обсяги і потенціал розвитку: сукупний попит на іноземні труби складає 1–1,5 млн т на рік, попит на м'ясо – 3–4,5 млн т на рік, обсяг транзитних послуг з транспортування російського газу складає 120 млрд м³ газу на рік. Крім того, ракетно-космічна галузь України має тісні коопераційні зв'язки з російськими виробниками і науково-дослідними центрами. Водночас головною проблемою у взаємовідносинах між Україною і Росією є політичні неузго-

дженості між владними структурами держав, вплив політичних факторів на становлення суто ринкових взаємовідносин між країнами;

4) основними конкурентними перевагами на ринку ЄЕП Україна володіє з усіх зазначених вище груп товарів завдяки низькій собівартості продукції, потужному виробничому комплексу, науково-технічному потенціалу та екологічній чистоті. Крім того, Україна має ефективне географічне положення, сприятливі природні умови, розвинуту транспортну мережу, яка сполучається зі всіма країнами СНД. До основних недоліків економічного розвитку України необхідно віднести недостатньо діючу нормативно-правову базу, досить сильне втручання влади у бізнес, високу частку тіньової економіки, бюрократизм, самопливний характер ринкових реформ, недостатній обсяг інвестицій;

5) Україна обрала багатовекторну стратегію розвитку: з одного боку, євроінтеграція, з іншого – поглиблення зовнішньоекономічних відносин з Росією в рамках інтеграційного об'єднання.

З огляду на сучасні умови розвитку міжнародної спільноти на даному етапі Україні необхідно сконцентрувати увагу на інтеграційному об'єднанні.

Використовуючи потенційні можливості інтеграційного об'єднання за участі Росії та інших країн СНД (наприклад, ЄЕП), Україна зможе подолати системну кризу економіки, збільшити обсяги зовнішньоторговельної діяльності, налагодити виробництво конкурентоспроможної продукції, покращити інвестиційний клімат, привести нормативно-правову базу до світових стандартів.

Таким чином, отримані результати аналізу дають базу для рекомендацій щодо створення реально діючого геостратегічного плану України, в якому буде чітко висвітлено, як обрана стратегія перетвориться в комплекс операційних інструментів. Крім того, отримані відповіді дають змогу сформулювати геополітичну місію держави: «Забезпечення повноправної інтеграції національної економіки України у світову економічну систему з метою доступу до рівноправної участі у формуванні й розподілі світового доходу з використанням найсучасніших політичних та економічних технологій».

Згідно з виділеною місією, необхідно визначити стратегічні цілі України, що передбачає створення «дерева цілей» геополітичної стратегії України. Стратегічні цілі необхідно поділити на якісні та кількісні, коротко-, середньо- та довгострокові. Отже, довгострокове дерево стратегічних цілей України можна подати у вигляді логічної схеми (рис. 4). Виділені в рис. 4 цілі мають реалістичний, конкретний характер, визначають кількісний і якісний результат їх досягнення, окреслені строком їх реалізації.

Крім того, в цьому питанні необхідно враховувати також політичний досвід й традиції організації та функціонування подібних об'єктів управління з огляду на місцеву специфіку. Реалізація запропонованих вище завдань зовнішньоекономічної політики України у світовому економічному просторі можлива через використання проектно-цільового планування подолання проблемних явищ і подальшого ефективного розвитку України.

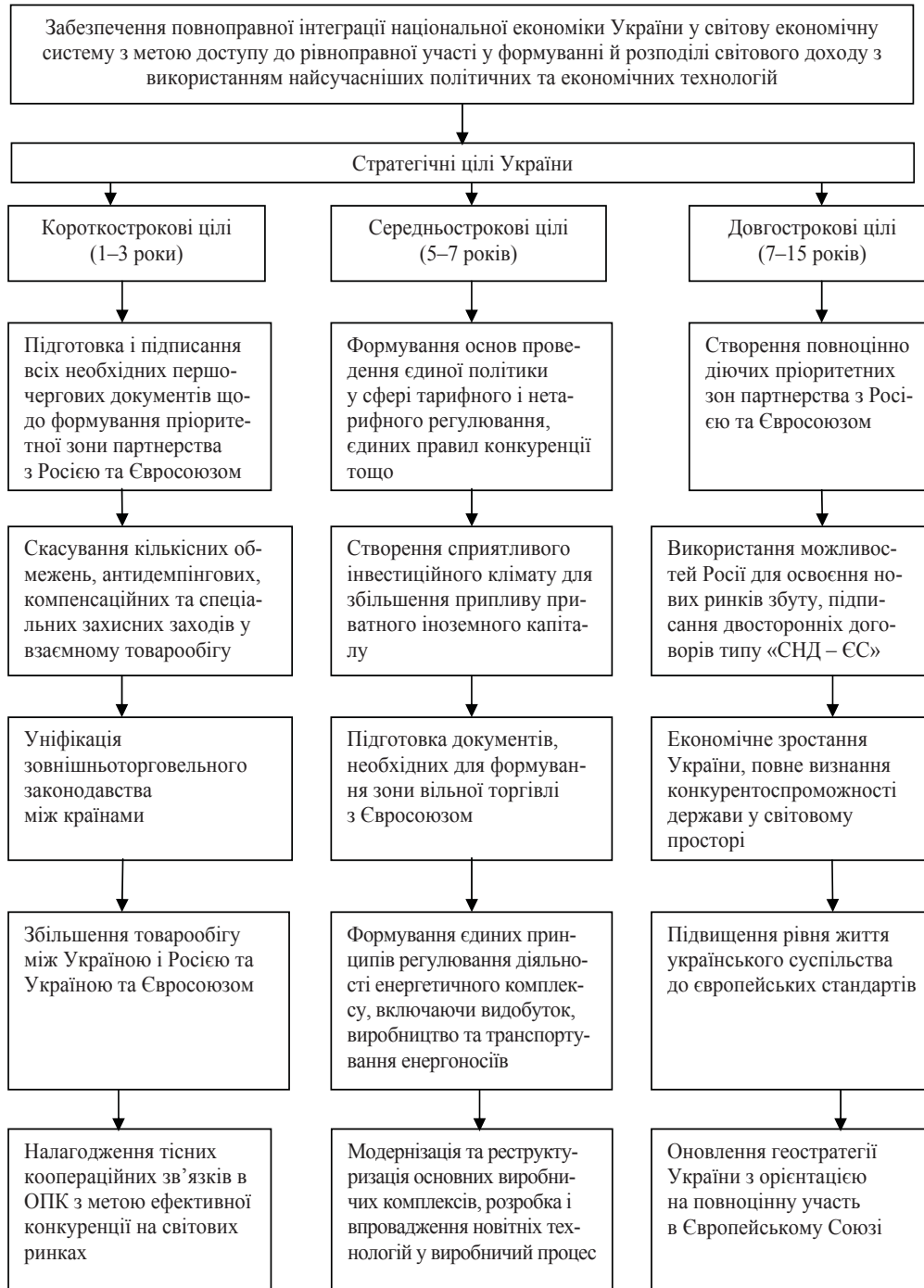

Рис. 4. Дерево стратегічних цілей України

Проектно-цільове планування зовнішньоекономічної політики держави дозволяє забезпечити комплексність, практичний підхід, врахування інтересів підприємств, регіонів, держави. Спробуємо виділити схему макроекономічної політики України в сучасних умовах (рис. 5).

Втілення в життя запропонованої моделі потребує активної участі держави, що забезпечить підтримку довгострокового економічного зростання, соціальну стабільність та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. В умовах посилення глобалізаційних процесів у світі, розвитку інтеграції Україні необхідна комплексна реалізація національної стратегії, яка повинна включати запропоновані програми-проекти – певний набір довгострокових цілей економічної політики держави.

Така проектно-цільова модель поєднує коротко-, середньо- та довгострокові цілі та інтереси економічних суб'єктів, взаємодію різних сфер суспільного життя країни, враховує особливості та параметри наявного і майбутнього економічного середовища.

Перший проект «Демократичні інституції влади» має на меті зменшення політичного впливу на розвиток ринкових відносин всередині країни та, особливо, в її зовнішньоекономічній діяльності. Реалізація цього проекту передбачає здійснення таких заходів:

- визначити та широко розповсюдити розуміння ролі Уряду – підтримувати, а не підміняти діяльність приватного сектора;
- скоротити кількість державних органів, що мають повноваження втручатися у приватний бізнес;
- забезпечити механізми дотримання вимог державного законодавства місцевими чиновниками;
- підвищити прозорість прийняття рішень на державному, регіональному рівнях;
- публікувати чіткі та прозорі звіти про державні, місцеві фінанси;
- зменшити діяльність у тіншовій економіці через суттєве скорочення бюрократичних процедур, а також зниження вартості дотримання чинного законодавства;
- покращити фінансування судових органів влади, якими б керували професіонали, здатні завоювати довіру суспільства;
- відмовитися від «свободи дій» Уряду, практики «звільнення» від законів і положень та зробити закони більш чіткими та конкретними;
- відмовитися від надто складної і недостатньо прозорої системи оподаткування;
- вдосконалити відкриту конкурсну систему державних закупівель та проведення конкурсів щодо виконання державних замовлень;
- розробити законодавчу базу для посилення антикорупційних заходів;
- призначити жорсткі, оперативні і чітко визначені покарання за корупцію, передбачити в законодавстві можливість конфіскації прибутків, отриманих злочинним шляхом;
- прискорити прийняття нових або удосконалити існуючі законодавчі акти з метою забезпечення стабільного юридичного поля;
- широко запровадити та розповсюдити дерегуляційну стратегію уряду, щоб підтвердити компаніям, що бізнес має всі можливості працювати в ринковій економіці України з більшим ступенем свободи та меншим втручанням з боку державних установ.

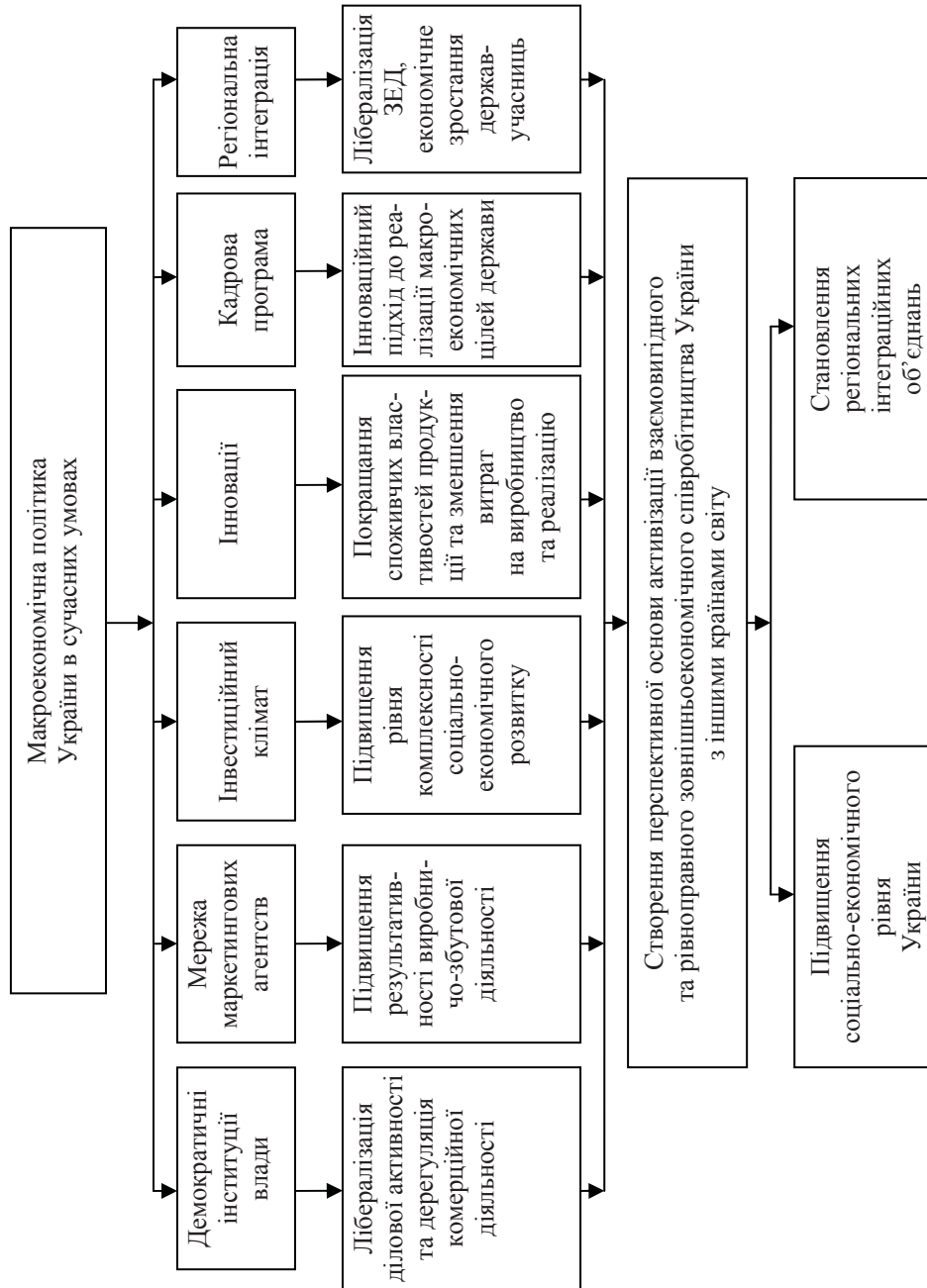

Рис. 5. Схема проектно-цілового планування макроекономічної політики України

Метою другого проекту «Мережа маркетингових агентств» є створення успішно діючої системи підвищення результативності виробничо-збутової діяльності підприємств, регіонів та держави в цілому. Основними функціями мережі маркетингових агентств повинні стати:

- вивчення потенційних зарубіжних ринків збуту;
- аналіз рівня внутрішньої та зовнішньої конкуренції;
- сегментація ринків та позиціонування українських товарів на зовнішніх ринках;
- забезпечення підприємств, державних органів влади інформативними матеріалами, консультаціями та рекомендаціями;
- організація та проведення міжнародних виставок-ярмарок з професійним представленням на них продукції вітчизняного виробництва;
- проведення широкомасштабної інформативної кампанії як всередині країни, так і за її межами щодо створення конкурентоспроможного іміджу країни;
- висвітлення макроекономічної політики уряду країни, різноманітних державних програм, спрямованих на ринкові перетворення в економіці;
- пропагування корисності всіх видів міжнародної економічної співпраці зверху донизу, зокрема за допомогою проведення PR-кампанії Секретаріату Президента та Уряду, орієнтованої на центральні та місцеві органи влади, державні та приватні підприємства, населення;
- забезпечення постійної взаємодії всіх маркетингових агентств: агентств при центральних органах влади, місцевих органах влади, підприємствах, ВНЗ тощо.

Пріоритетним завданням проекту «Інвестиційний клімат» є забезпечення умов для накопичення інвестиційних ресурсів, необхідних для виходу на економічне зростання. Реалізація цього завдання передбачає виконання таких заходів:

- реформування системи оподаткування: встановлення агрегованої ставки оподаткування суб'єктів господарювання реального сектора економіки на рівні 30–35%;
- посилення стимулюючого потенціалу інвестиційно орієнтованих податкових пільг, запровадження податкового кредиту на приріст інвестиційних витрат;
- підвищення ефективності інвестиційних програм і проектів, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів;
- стимулювання інвестиційної діяльності у державному секторі та на підприємствах, співвласником яких є держава: встановлення інвестиційного нормативу – фіксованої частки прибутку, не менше якої суб'єкт господарювання повинен спрямувати в інвестиції;
- вдосконалення процедури ліцензування і реєстрації зовнішніх позик;
- зняти обмеження на прямі іноземні інвестиції в такі сфери, як страхування, видавнича справа, теле-, радіомовлення і телекомунікації;
- усунути перешкоди для повернення українського капіталу до країни;
- скасувати привілейований доступ до землі, державних контрактів, інфраструктури та кредитів;

- забезпечити рівність права голосу приватного бізнесу та держави для судової системи;
- скасувати процедуру прийняття нормативно-правових актів «заднім» числом;
- вдосконалити приватизаційне законодавство;
- сприяти припливу на фондовий ринок коштів дрібних інвесторів шляхом прийняття необхідних нормативно-правових актів;
- перекриття каналів відтоку українського капіталу за кордон шляхом жорсткого контролю вивезення валютної готівки і доходів від операцій на ринку цінних паперів.

Проект «Інновації» має на меті перетворення економіки України на інноваційну науково-технологічно розвинуту економічну систему. Основними напрямками активізації інноваційної діяльності мають бути:

- формування інноваційної інфраструктури (інноваційних банків, інжинірингових центрів, технопарків тощо);
- удосконалення нормативно-правової бази щодо питань інтелектуальної власності;
- формування інноваційної ідеології розвитку народногосподарського комплексу держави;
- створення ефективної системи державних замовлень та державних грантів на науково-технічні розробки та продукцію;
- вдосконалення системи стандартизації та сертифікації продукції;
- створення і постійне оновлення бази даних інноваційних розробок та відкриттів;
- заходи щодо збереження наявної науково-технічної бази;
- створення системи стимулів для впровадження у виробництво інноваційних технологій та науково-технічних розробок;
- підвищення ролі конкуренції у сфері розробки та виробництва наукомісткої продукції;
- активна державна підтримка інноваційно орієнтованої підприємницької діяльності;
- формування регіональних ринків високих технологій та наукових відкриттів.

«Кадрова програма» передбачає підвищення ефективності та продуктивності праці:

- розбудова системи освіти, орієнтованої на розвиток креативних якостей особистості, підвищення її інноваційного потенціалу;
- перебудова структури організації навчального процесу, за якої перевага надається практиці;
- законодавчий захист від скорочення стратегічних інвестицій в освіту, у сферу НДДКР і відмова від залишкового принципу виділення бюджетних асигнувань на розвиток освіти і науки;
- оновлення матеріально-технічної бази більшості державних навчальних закладів України;
- створення сучасного методичного забезпечення навчального процесу;
- створення сприятливого середовища для повернення українських «умів» з-за кордону;
- проведення відкритих конкурсів вакансій на посади в державних органах влади різних рівнів.

Запропоновані програми макроекономічної політики України сприятимуть також вирішенню багатьох проблем. Так, зменшення політичного впливу на зовнішньоекономічну діяльність економічних суб'єктів держави призведе до створення ринкових, економічно доцільних міждержавних проектів, збільшення товарообігу між країнами та сприятиме взаємному проникненню капіталів на ринки країн-учасниць світового економічного простору. Вдосконалення нормативно-правової бази прискорить прийняття важливих міждержавних документів щодо питань організації пріоритетного співробітництва між Україною та іншими країнами світу, зокрема з Росією та Євросоюзом.

Найголовнішим завданням програми «Регіональна інтеграція» є створення передумов активізації зовнішньоторговельної діяльності між країнами – потенційними учасниками регіональних об'єднань. З боку України ця програма повинна містити такі заходи:

- вдосконалення митного кодексу та інших торговельних актів і законів відповідно до міжнародних стандартів та міжнародних угод;
- спрощення сертифікації продуктів та забезпечення ефективного контролю за сертифікаційними лабораторіями для усунення корупції та зайвої затримки;
- зниження мита на імпорт до рівня, який відповідає міжнародним угодам про зниження тарифів СОТ. Зниження високих та неоднорідних тарифних ставок ближче до середніх. Скасування звільнення від імпортних тарифів і підняття заниженої тарифної ставки до середнього рівня;
- відмова від списку критичних імпортних товарів;
- посилення діяльності митної служби щодо нелегального імпорту;
- забезпечення виконання міжнародних угод у сфері зовнішньоторговельної діяльності;
- зняття обмежень на експорт;
- визначення та підтримка оптимального рівня протекціонізму щодо національного виробництва;
- оптимізація зовнішньоекономічних відносин з метою максимізації виграшу від міжнародної економічної діяльності.

Успішне досягнення стратегічних цільових проектів потребує активної економічної позиції держави, насамперед у сфері захисту її національних інтересів і економічної безпеки країни. Ефективність зовнішньоекономічної стратегії розвитку забезпечується можливістю об'єднати національну спільноту заради досягнення визначених пріоритетів.

Українські торговельні зв'язки з Росією та країнами ЄС є важливим інструментом стабілізації та розвитку економічної ситуації в Україні. Внутрішній ринок держави не є самодостатнім, а структура національного виробництва, соціально-економічні та географічні фактори диктують необхідність підтримки та інтенсифікації товарообміну між Україною і Росією. Але в умовах значних розбіжностей економічних інтересів та спрямованості господарських реформ необхідно розвивати взаємовигідні та рівноправні торговельні відносини, які виключають політичну кон'юнктуру.

Таким чином, з метою сприяння реалізації єдиної зовнішньоекономічної політики держави та проведенню цілеспрямованої діяльності щодо

генерації інтеграційного процесу в умовах глобалізації ми пропонуємо напрями удосконалення методів державної підтримки зовнішньоторговельної діяльності з урахуванням інтересів всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України. Комплексний багатоаспектний підхід і всі пов'язані з ним переваги слід активно використовувати в реалізації стратегічних інтересів України та забезпечити довгострокове економічне зростання.

Крім того, впровадження зазначених в моделі проектів дозволить державі вдосконалити форми міжнародної економічної діяльності та підвищити їх ефективність у співпраці з Російською Федерацією та іншими країнами світу.

Список використаної літератури

1. Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу. Указ Президента України від 14.09.2000 року № 1072 // www.president.gov.ua
 2. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на період 2007–2010 років. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 р. № 1819 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 52.
 3. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки. Послання Президента України до Верховної Ради України // *Фінанси і право*. – 2002. – № 9–10.
 4. Угода про формування Єдиного економічного простору // www.kmu.gov.ua
 5. Дашевська О.В. Геоекономічні пріоритети України (синергетичний підхід): монографія / О.В. Дашевська. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2009. – 248 с.
- Отримано 5.02.2009.*

УДК 65.012.34

О.М. Зборовська

МІСЦЕ І РОЛЬ ЛОГІСТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ СТРУКТУРІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто еволюцію логістичної організації у напрямку до централізованого управління логістикою. Запропоновано схему продуктивного використання фінансових і людських ресурсів на всіх стадіях логістичної діяльності підприємства.

В статье рассмотрена эволюция логистической организации по направлению к централизованному управлению логистикой. Предложена схема продуктивного использования финансовых и трудовых ресурсов на всех стадиях логистической деятельности предприятия.

The article reviewed the evolution of logistics organizations toward centralized control of logistics. A scheme of the productive financial human resources using at all stages of logistics enterprises is offered.

організаційна структура підприємства, логістика, логістичні процеси